

સત્યઘટના

માણસ હોવાનું ગૌરવ

– ડૉ. શરદ ઠાકર

“પગ સરખો રાખો, મીસ્ટર!” હું ચાલુ બસે ઝબકીને જાગી ગયો. ઉંઘમાં શરીર શીથીલ થઈ જાય એટલે એનો વીસ્તાર વધી જાય એ સ્વાભાવીક છે. મેં મારો જમણો પગ પાછો ખેંચી લીધો. પણ તોય મગજ પર બે-ત્રણ હથોડા તો વાગ્યા જ! એક તો એ કે મારી સામે બેઠેલ યુવાન ભણેલ-ગણેલ લાગતો હતો; પણ એના બોલવાની ઢબ એવી હતી કે એના વાક્યમાં ચાર શબ્દોની જગ્યાએ ચાર ખંજર વાગે ! એની બાજુમાં એની પત્ની બેઠી હતી, મેં એની તરફ જોયું. એ સ્ત્રી નહોતી; સાક્ષાત સૌંદર્યનો ઢગલો હતી. પત્ની જ્યારે આટલી બધી સુંદર હોય ત્યારે પતી એનો પતી નથી રહેતો, પણ ચોકીદાર બની જાય છે. ઉંઘમાં મારો પગ સહેજ લાંબો થયો હશે એની ના નથી; પણ અમારી ત્વચાના સીમાડા હજુ એકમેકને સ્પર્શ્યા નહોતા, ત્યાં તો ચોકીદારે એક સામટા ચાર-ચાર ખંજર બહાર કાઢ્યા.

મનમાં તો હું પણ તપી ગયો હતો; પણ ચીક્કાર બસમાં જનમત મારી વીરુદ્ધમાં જ પડશે એ હું જાણતો હતો. હું ચુપ બેસી રહ્યો. હવે ઉંઘનું પાલવે તેમ નહોતું. હવે જો મારો પગ ખોટી દીશામાં લંબાય, તો અસ્થીભંગનો ડર હતો. ખુલ્લી આંખે કરવું શું? મેં એ જંગલી પ્રાણી તરફ જોયા કર્યું. એ પણ મારી સામે તાકી રહ્યો હતો. હું ‘ટાડા’નો આરોપી હોઉં અને એ પોલીસવાળો હોય એમ એની પાસે મારા પર નજર રાખવાનો જાણે એક જ મુદ્દાનો કાર્યક્રમ હોય એવું લાગતું હતું! મેં પેલા સાડીમાં લપેટાયેલા મોગરાના ફુલોના ઢગલા તરફ ત્રાટક કર્યું. બારીકાઈથી જોતાં લાગ્યું કે ચહેરા પર ફીક્કાશ હતી. મારી નજર એને વાગી હશે એટલે એણે આંખો

બંધ કરી દીધી. અચાનક એના ચહેરા પર વેદનાનો ભાવ આવ્યો. થોડી જ ક્ષણોમાં એ ભાવ ઓસરી પણ ગયો. એની લંબોતરી ડોક એક આંચકા સાથે નમી પડી, પછી એ ટટ્ટાર બેસી ગઈ.

મને થયું કે કાં તો બીમાર હશે, કાં રાતનો ઉજાગરો હશે! હું તો નજરકેદમાં હતો; પણ એનો અર્થ એવો તો નહોતો જ કે મારાથી મારા ચોકીયાત જોડે વાત પણ ન થઈ શકે. 'કેમ છે, તમારાં 'વાઈફ'ની તબીયત સારી નથી કે શું?' જાણે સવાલ પુછીને પણ મેં એની વાઈફની છેડતી કરી નાંખી હોય એમ, એ આખો આગ-આગ થઈ ગયો. હસબન્ડ મટીને હુતાશણી બની ગયો. 'ઈટ ઈઝ નન ઓફ યોર બીઝનેસ !' કોઈપણ સમજૂ માણસનું અપમાન કરવા માટે આટલા શબ્દો પુરતા હોય છે. મારે એ અંગ્રેજીમાં ભણેલા ગેંડાને કેમ સમજાવવું કે હું એક ગાયનેકોલોજિસ્ટ છું અને સ્ત્રી દરદીઓ એ મારો એક માત્ર વ્યવસાય છે. ધંધો નહીં; પણ ધર્મ છે ! હવે મેં મારામાં રહેલા તબીબને સંકોરી લીધો. યુવાન વીધવા પોતાની ઈચ્છાઓ સમેટી લે તે રીતે, મેં મારામાં જીવતાં ગાયનેકોલોજિસ્ટને કેદ કરી લીધો; પણ મનની ભીતર ચાલી રહેલા વીચારોની આસપાસ થોડી કીલ્લેબંધી થાય છે ?

અમારી તબીબી આલમમાં એક શબ્દ પ્રચલીત છે - 'સ્પોટ ડાયગ્નોસીસ.' દરદીને કશું જ પુછવાની મનાઈ. એની શારીરિક તપાસ કરવાની નહીં, લોહી-પેશાબ-ઝાડો કે એવી કશી જ ચકાસણીનો આધાર લેવાનો નહીં. માત્ર દરદીના ચહેરા પર, એના બોલવા-ચાલવા પર કે ઉભા રહેવાની કે બેસવાની ઢબ તરફ એક તીર જેવી નજર રોપીને ત્વરિત નીદાન કરી દેવાનું! કોઈ પણ જાતની ઈંટો કે સીમેન્ટ, રેતી, ચુનાની સહાય વીના માત્ર ચીકણી માટીનો મહેલ બનાવવાનો, એ તુટી જાય એનો વાંધો નહીં; પણ એમાંથી તમારા કડીયાકામની સુઝ પ્રગટે! પછી એ કાચા કામને બીજી તબીબી પદ્ધતીની સહાયથી પાછું બનાવી શકાય; પણ ખરી મજા તો પેલા ઝટપટ નીદાનની જ!

મેં કાચું બાંધકામ શરુ કર્યું. નવાં નવાં પરણેલાં લાગે છે. પેટમાં દુઃખાવો ઉપડ્યો હોય એવું લાગે છે. ચહેરા પરની ફીક્કાશ ચાડી ફુંકી રહી છે. ગુલાબી ગાલ ધીમે ધીમે પીળા કરેણ જેવા થતા જાય છે, છેલ્લા અરધા કલાકમાં બે વાર એ લથડી ચુકી છે અને....! બસ, એક અંકોડો ખુટતો હતો! એના છેલ્લા માસીક સ્નાવની તારીખ જો જાણવા મળે તો મારું માટીકામ પુરું! પણ એ સવાલ પુછવો એટલે પેલી માંડ માંડ બુઝાવા આવેલી હોળીમાં પેટ્રોલ છાંટવું. એની અંતીમ માસીક તારીખ પુછવી એટલે મારી જીંદગીની અંતીમ ક્ષણ વીષે પુછવું! અચાનક તેને ઉબકા જેવું થયું. પેલો ગેંડો થોડો ગભરાયો, એને બારી પાસે ખસેડી. હવે એ બીલકુલ મારી સામે હતી. મારી પરનો ચોકીપહેરો વધુ સખત થયો. એના પતીનું ચાલત તો એ અમારા બેની વચ્ચે ચીનની દીવાલ ઉભી કરાવત! મને થયું કે એના શ્વાસની ગતી તો ગણી જોઉં? મેં એના છાતીના ફુલવા અને શમવા તરફ ધ્યાન કેન્દ્રીત કર્યું. એકપણ ગણતરી ચુકી ન જવાય એટલે મેં આંખનો પલકારો મારવાનું પણ બંધ કરી દીધું. અત્યારે વીચાર કરતાં મને લાગે છે કે હું એ વખતે બહુ સજ્જન તો નહીં જ લાગી રહ્યો હોઉં! એના પતી માટે મારું આ બેશરમ ત્રાટક છેલ્લા ઘા સમાન હતું! એણે થેલીમાંથી શાલ કાઢીને પત્નીને લપેટી દીધી. એની આંખોમાં હવે હીંસક ભાવો હતાં.

મારી બાજુમાં બેઠેલા માજીએ પુછ્યું, ‘દીકરા, વહુની દવા કેમ કરાવતો નથી?’ પેલાની આંખમાં ભાવ બદલાયા. એ થોડો નરમ પડ્યો, ‘માજી, એની દવા કરાવવા જ લઈ જાઉં છું. અચાનક રાતથી એની તબીયત બગડી છે. બાજુના શહેરમાં નવા ડોક્ટર આવ્યા છે, સાંભળ્યું છે કે એમના હાથમાં ઈલમ છે, જશરેખા છે, મડદાને બેઠા કરે છે, એના ભરોસે તો નીકળ્યો છું....’ પણ એટલામાં એની પત્ની ઢળી પડી, સીધી મારા ખોળામાં. મેં બે હાથે એને પકડીને એની બેઠકમાં ગોઠવી. એના પતીએ મારો હાથ ઝટકાવી નાખ્યો, ‘માઈન્ડ યોર બીઝનેસ, મીસ્ટર!’ હું ઉભો થઈ ગયો.

મારાથી કંઈ બોલી બેસાશે એનો મને ડર હતો. એની પત્ની મરી રહી હતી અને આ શંકાશીલ માણસ મને આવારા, મજનુ માની રહ્યો હતો!

બસ એક ધીમા આંચકા સાથે ઉભી રહી. મારું ઉતરવાનું સ્થળ આવી ગયું હતું. નાનકડું તાલુકા મથક હતું. અહીંની સાર્વજનિક હોસ્પિટલમાં હું સેવા આપી રહ્યો હતો. અઠવાડીયે એકવાર મળતી રજા, અમદાવાદમાં મારા પરિવાર સાથે માણીને પાછો હવે જોતરાવા માટે આવી પહોંચ્યો હતો. મને લેવા દવાખાનાની જીપ લઈને ડ્રાઈવર ક્યારનોય આવી ઉભો હતો. હું આગલી બેઠકમાં ગોઠવાયો.

લગભગ બેહોશ થઈ ગયેલી પત્નીને લઈને પેલો બસમાંથી ઉતર્યો. રીક્ષા આટલી વહેલી સવારે મળે એમ ન હતી. જે હોસ્પિટલમાં એને જવાનું હતું એનું જ નામ લખેલી જીપ જોઈને એના જીવમાં જીવ આવ્યો. ડ્રાઈવરને કરગરીને બેસાડવા માટે એ મથી રહ્યો. ડ્રાઈવરે મારી સામે જોયું. મેં ઈશારાથી જ સંમતી આપી. પેલો મને જોઈને ચમક્યો તો ખરો. પણ એને થયું હશે કે હું પણ એની માફક ડ્રાઈવરની મહેરબાનીથી જ જીપમાં ચડી બેઠો હોઈશ! એની પત્નીના લાંબા શ્વાસોશ્વાસનો અવાજ આવી રહ્યો હતો. એણે ડ્રાઈવરને પુછ્યું, ‘ડોક્ટર સાહેબ આજે હાજર તો હશે ને? ક્યાંક બહારગામ તો નહી ગયા હોય ને?’ ડ્રાઈવરને બોલતો અટકાવવા મેં સામે પુછ્યું, ‘તમારી પત્નીને કંઈ મહીના-બહીના જેવું તો નથી ને?’ આવી લાચારીભરી પરિસ્થિતીમાં પણ એની જીભ પર કડવાશ આવ્યા વગર ન રહી શકી, ‘હા, છે. એને મહીનાની ઉપર દસ દીવસ થયા છે. પણ તમે ચુપ મરશો? ઈઝ ઈટ ઓફ એની સીગ્નીફીકન્સ ટુ યુ?’ જીપ દવાખાનાનાં દરવાજામાં દાખલ થઈ. મેં વોર્ડબોયને ઈશારો કર્યો. સીસ્ટરની સામે જોઈને બરફ જેવા ઠંડા ધ્રુજાવી મુકે તેવા સ્વરે હુકમ કર્યો, ‘સીસ્ટર, આ બાઈને સીધી થીયેટરમાં લો. હીમાસીલ ચાલુ કરો. બ્લડ મળે તેમ નથી. એની નળીમાંનો ગર્ભ ફાટી ગયો છે. હું એક ક્ષણમાં પહોંચું છું. ઓપરેશનની તૈયારી કરો. એકટોપીક પ્રેગ્નેન્સી ઈઝ માય સ્પોટ ડાયગ્નોસીસ! અને

હા, સંમતીપત્રકમાં એના પતીની સહી લેવાનું ન ભુલશો. એને કહેજો કે ડૉક્ટર ઈઝ માઈન્ડીંગ હીઝ બીઝનેસ ટુ!

બે કલાક પછી હું ઓપરેશન પતાવીને બહાર નીકળ્યો ત્યારે મારા પગ આગળ એક ખુંખાર મર્દ ઢગલો બનીને રડી રહ્યો હતો. મેં પગ પાછો ખેંચી લીધો. બે હાથે એને પકડીને ઉભો કર્યો.

આપણા મનમાં બીજું કશું જ ન મળે! માત્ર આપણી દાનત એટલી જ કે, કોઈ આપણને 'શેતાન' ધારી લે તો ચલાવી લઈએ; પણ જો 'માણસમાંથી ભગવાન' બનાવવાની કોશીશ કરે તો એ કેમ ચલાવી લેવાય?

સાલું, 'માણસ' હોવાનું પણ કંઈક ગૌરવ જેવું હોય કે નહીં?

ડૉ. શરદ ઠાકર

દૈનિક 'દીવ્ય ભાસ્કર'ની દર બુધવારે પ્રગટ થતી પુર્તી 'કળશ'માં પ્રકાશીત થતી, લેખકશ્રી.ની લોકપ્રીય કટાર 'ડૉક્ટરની ડાયરી'માં, પ્રકાશીત થયેલો આ લેખ, લેખકશ્રીની પરવાનગીથી સાભાર..

..ઉત્તમ ગજ્જર..

લેખક-સમ્પર્ક :

ડૉ. શરદ ઠાકર, 8/1, જલારામ પાર્ક સોસાયટી, પ્રાણશંકર હોલ પાસે, પુષ્પકુંજ,

કાંકરીયા, અમદાવાદ – 380 028 Phone : 079-2543 4901

Mobile : 94 26 34 46 18 eMail : drsharadthaker@yahoo.com

Website : <http://www.drsharadthakar.com/>

Facebook : <http://www.facebook.com/DrSharadThakar?fref=ts>

‘સન્ડે ઈ.મહેફીલ’ - વર્ષ: સોળમું - અંક: 468 -December 20, 2020

‘ઉંઝાજોડણી’માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com

Download Earlier SeMs clicking the link below:

<https://www.gujaratilexicon.com/gujarati-literature-ebooks/sundayemahefil/>

@ @ @ @ @

Have you ever visited :

<http://www.gujaratilexicon.com> ?

More than **4,03,91,000** Gujarati Language lovers have visited
<http://www.gujaratilexicon.com>

More than **1,85,21,000** have visited Digital Bhagwadgomandal
<http://www.bhagwadgomandal.com>

More than **11,31,000** have visited Lokkosh
<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>

More than **13,59,000** have visited Global-Gujaratilexicon
<http://global.gujaratilexicon.com>

@ @ @ @ @ @ @ @

468.MaaNas_Hovaanu_Gaurav-Dr.Sharad_Thakar-SeM-20-12-2020

@ @ @ @ @